הארץ

נשק בידי האזרחים זה טוב לדמוקרטיה

אברהם טננבוים | 29.10.2017 | 11:00

בעקבות הרצח ההמוני בלאס וגאס שאירע בתחילת החודש, תקפו פרשנים ישראלים לא מעטים את המצב החוקי בארה"ב, המקל על אנשים לרכוש נשק (יחסית למדינות מערביות אחרות). בדרך כלל האשימו הכותבים את הלובי של סוחרי הנשק ו/או את הימין האמריקאי הסהרורי. אולם אלו גם אלו התעלמו מהסיבות האידיאולוגיות התומכות בהיתרים להחזקת נשק.

כל דיקטטור המגיע לגדולה אוסר מיידית שני עניינים על הציבור. ראשית, הוא אוסר על התקהלות ללא אישור השלטון. שנית, הוא אוסר על החזקת נשק על ידי הציבור ומתיר אותה לנאמניו/חייליו בלבד. לשני האיסורים אותה סיבה, חיזוק שלטונו. הדיקטטור מתנגד להתקהלויות שלא מיוזמתו כי שם יכולה לעלות ביקורת על שלטונו. באותה צורה הוא מתנגד לנשיאת נשק קל על ידי האזרחים משום חששו שמי מהם יפגע בו (או באנשיו).

המציאות היא שבמדינה שבה מותר לאזרחים ללא עבר פלילי להחזיק נשק, אין סיכוי לדיקטטור להחזיק מעמד. מדינה שבה מותר לאזרח הגון ושומר חוק לרכוש ולהחזיק נשק, מוגנת מפני אפשרות של דיקטטורה. כל שלטון מיעוט כוחני כלשהו לא יכול להתקיים שם. מעטים סבורים שבמדינה כזו יכלו היטלר, סטאלין או קים ג'ונג און מצפון קוריאה להשליט את מרותם. מנהיגים רודניים לא יכולים לצמוח במדינה שבה יכול כל אזרח לירות בהם אם ידחפו אותו אל הקצה. החירות נשמרת לעתים לא רק בגלל רצונם הטוב של השליטים, אלא בגלל נוכחות קני רובים בידי הנתינים.

אין זה כמובן פתרון מושלם. קלות בהשגת נשק גוררת אחריה גם התנקשות בנשיאים שנבחרו בדרך דמוקרטית (מלינקולן ועד קנדי); היא גורמת לשימוש רב ולא חוקי בכלי ירייה; מגדילה את מספר מקרי הרצח וההתאבדויות עם נשק; נותנת למטורפים למיניהם אפשרויות לירי מטורף; ועוד. אבל היא גם יעילה בשמירה על הדמוקרטיה. מספר כל ההרוגים בכל הרציחות ההמוניות בארה"ב לא מגיע לאפס קצהו של הסבל שגרמו וגורמים דיקטטורים ו/או משטרים עריצים לאנשיהם. עשרות ומאות מיליוני האנשים שנהרגו (ונהרגים) על ידי דיקטטורים במהלך ההיסטוריה, יכולים להעיד על כך.

כידוע, האתוס האמריקאי דוגל בחירות וזכויות הפרט, ומתייחס בחשדנות בריאה לרשויות. במצב עניינים זה, אחת החירויות שיש לאזרחיה היא החירות להגן על עצמם, וגם עם נשק. הן מפני עבריינים ובעיקר מפני השלטון. באיזון שבין שמירה אישית על החירות לבין הסיכון בעודף כלי ירייה, אזרחי ארה"ב הביעו את דעתם. תהיה דעתנו הישראלים אשר תהיה, זוהי המנטליות האמריקאית ולא נראה שתשתנה בזמן הקרוב.

ד"ר אברהם טננבוים הוא שופט בדימוס ומרצה לקרימינולוגיה